

NMS Madagaskar Blogg

2/2024

Kjære venner!

Det er mye spennende som foregår på Madagaskar, noe du kan lese om i dette magasinet.

Vi ønsker alle våre lesere en velsignet jul og et godt nyttår, og takker for interessen i NMS sitt arbeid på Madagaskar!

På vegne av Øst Afrika-teamet i NMS Global,

Sonja

NMS Madagaskar Blogg adressen:

sonjak@nms.no

Postadresse:

Mission Norvegienne
P.B. 880
101 Antananarivo
Madagaskar

Besøksadresse:

Mission Norvegienne
9, Rue Rakotonirina Stanislas
Isoraka
101 Antananarivo
Madagaskar

Stort engasjement for Bibelen på gassisk tegnspråk

Tekst og foto: Kristoffer Hansen-Ekenes, kristofferhe@nms.no; noen foto: Say Rakotonirina

03.10.2024

22.-25. juli var 43 døve fra store deler av Madagaskar samlet til språkverkstedet 'Discover Your Sign Language' for å utforske og leke med det gassiske tegnspråket, og få en første innføring i hva bibeloversettelse er.

Sigrid har stor kompetanse i tegnspråk og ledet gjennom samlingen på en profesjonell og god måte.

Det er NMS sin partner på Madagaskar, Together in Bible Translation (TiBT), som står bak. Et team fra TiBT og Madagaskars Døveforbund (FMM) forberedte og gjennomførte dette viktige første verkstedet med representanter fra døvesamfunnet på Madagaskar. Utsending Sigrid Hansen-Ekenes ledet samlingen og mange av øktene på programmet. Hun er også i prosessen mot å bli oversetter-konsulent for dette prosjektet.

Gassiske døve er en kulturell og språklig minoritet. For mennesker som er født døve, er ikke talespråket i landet deres hjertespråk. Det er heller ikke ett felles tegnspråk i hele verden, selv om mange tror det. En regner med at antallet er mellom 300-500* ulike tegnspråk i verden. For at gassiske døve skal få en dypere forståelse av Guds Ord og muligheten til å studere det på egenhånd og i grupper uten assistanse fra hørende, trengs en egen bibeloversettelse til gassisk tegnspråk.

Derfor var det ikke rart at engasjementet og stemningen var på topp disse dagene. Noe av det som engasjerte mest, var kanskje økta da vi filmet en standard ordliste på 100 ord som brukes i språkundersøkelser verden over, den såkalte Swadesh-lista. Én og én kom frem og ble filmet mens de sa tegnet vi ba om. Når det

var flere varianter, gikk det nesten litt sport i å være først ute med å si det. En av hensiktene med ordlista er å få en forståelse av eventuelle dialektforskjeller i språket.

På programmet stod også presentasjon av tegnspråkhistorie internasjonalt og på Madagaskar. Døvemiljøet er nokså tett og mange kjenner hverandre, og historien er fortsatt relativt ung - den første døveskolen ble ikke startet før i 1948, og flere av deltakerne kjente godt de aller første elevene. Dermed ble denne «historie-timen» alt annet enn tørre fakta. Mange ville ha ordet og bidra i formidlinga!

Fra gjenfortelling til oversettelse

Noen av de sentrale aktivitetene i løpet av uka, var gruppeoppgavene på dag to og tre. Først skulle alle fortelle en historie fra livet og filme den. Deretter skulle gruppa velge ut den beste som skulle vises for alle. I neste runde fikk gruppene utdelt hver sin bibelhistorie. Alle i gruppa fortalte den samme historien, og så skulle gruppa velge den beste og vise til alle. Hvorfor valgte de akkurat denne versjonen? Hva var bra med den? For mange var kvaliteten på tegnspråket avgjørende. «Dette var så klart og tydelig, akkurat slik det skal være!» lød en tilbakemelding.

Gjenfortelling er en av de viktigste bibelundervisningsmetodene på døveskolene på Madagaskar. Men hva er

Det er full konsentrasjon i gruppen.

Stort engasjement når gruppa sammen leter etter den beste oversettelsen av bibelteksten.

egentlig forskjellen på å gjenfortelle en historie fra Bibelen og å oversette den? Det ble temaet i tredje og siste gruppeoppgave. Når vi oversetter må alle ingrediensene i «oppskriften» være med, ingenting kan legges til og trekkes fra. Men vi kan tilsette litt salt og pepper for å fremheve det som allerede er der!

Før denne siste aktiviteten, hadde vi en gjennomgang av de ulike stegene i oversettelsesprosessen frem til ferdig og godkjent oversettelse. Deretter jobba alle gruppene med Joh 21,1-11 da Jesus møter disiplene på stranda etter opstandelsen, og lagde noen utkast som ble filma. Deretter valgte hver gruppe ut et av utkastene de hadde laget som ble vist for alle. Det er en ganske komplisert tekst å oversette med mange navn, forflytninger og andre detaljer. Resultatene var flotte! Og vi fikk god anledning til å diskutere og peke på forskjellene mellom oversettelse og gjenfortelling i praksis.

Andre høydepunkt i løpet av uka var den daglige morgenandakten, visning av den helt nye Jesus-filmen på ASL (amerikansk tegnspråk), og en festlig underholdningskveld i god gassisk ånd den siste kvelden. Deltagerne reiste fornøyde hjem med mye å tenke på. Bibeloversettelse er ikke gjort i en fei. Hos mange var det født en drøm: tenk å få Bibelen på vårt eget tegnspråk!

* Kildehenvisning:

<https://deafbiblesociety.com/>

<https://www.sil.org/sign-languages>

Simonette gir hjelp

Tekst og foto: Sonja Küspert, sonjak@nms.no

14.10.2025

Befolkningen i Vorehe nyter godt av engasjerte mennesker, som f.eks. de ansatte ved kirkens helsestasjon. I spissen er Simonette, jordmoren som vier livet sitt til tjenesten for medborgere.

Vorehe, hvor Mikea lever

Her er hele staben utenfor behandlingsrommet. De jobber godt sammen og trives i lag.

ledet av Simonette, en liten kvinne med stor energi. Hun tok utdanningen sin i Antsirabe ved SEFAM, kirkens opplæringscenter for sykepleiere og jordmødre.

Under det tredje og siste året hadde foreldrene problemer med å betale for utdanningen til Simonette. Pengene rakk ikke til for familien på seks fordi alle fire barn tok høyere utdanning. Heldigvis fikk Simonette hjelp gjennom NMS-prosjektet «Støtte til fattige elever og studenter» og kunne fullføre utdanningen. Rett etter eksamenen for åtte år siden, reiste hun tilbake til Vorehe hvor hun og familien har røttene sine. Nå gir hun mangfoldig tilbake den hjelpen hun selv engang fikk.

Vorehe ligger sørvest på Madagaskar, cirka 110 kilometer nord-vest for Toliara. Noen lesere vil umiddelbart forbinde Vorehe med Laila Sivertsen, som tjenestegjorde blant Mikea-folket for NMS i mange år og satte varige spor. Vorehe har nå 12 355 innbyggerne og vokser fortsatt.

I 1988 ble det bygd et lite helsesenter, som i årenes løp ble påbygd og utvidet. Helsestasjonen, som er et underprosjekt av det store helseprogrammet «Helsetjenester for mor og barn» har åpen seks dager i uken, har seks ansatte og blir

Helsesenteret

Daglig kommer det mange pasienter til helsesenteret i Vorehe som har som motto: «Vi behandler, Jesus helbreder». Mange av pasientene er gravide kvinner. Graviditetsraten er svært høy, i gjennomsnitt får en kvinne seks til åtte barn, men det forekommer at noen har 12 eller enda flere barn. Familieplanleggingen er viktig, og kvinnene kan velge mellom mange forskjellige prevensjonsmetoder.

Men selv om kvinnene har tilgang til prevensjon, ønsker de ofte å ha mange barn. I tillegg er det slik at jenter gifter seg ofte unge og får det første barnet før de fyller 18 år, av og til allerede som 14-åringer.

Tuberkulose er en av de vanligste sykdommene, etterfulgt av malaria. Helsesenteret har et eget bygg for tuberkulosepasienter.

Simonette elsker jobben sin, hun elsker å hjelpe syke mennesker. Det er belastende for henne når pasientene ikke følger hennes råd

Simonette på behandlingsrommet, hvor det også finnes en ultralydmaskin.

som er til deres

eget beste. Nylig kom en mann til behandling, men med de begrensede midlene i Vorehe kunne hun ikke hjelpe ham. Hun anbefalte derfor sterkt at han skulle dra til Toliara for videre behandling. Mannen ignorerte rådet og døde bare noen dager senere. Oppmuntrende er at helsesenteret vokser og at arbeidsmiljøet og samarbeidet med kollegaene er bra.

Mobil klinikk

En gang i måneden på en lørdag drar enten Simonette eller sykepleieren Augustin til en av landsbyene som ligger rundt om Vorehe. Som fremkomstmiddel bruker de da enten motorsykel eller oksekjerre. Med denne formen for «mobil klinikk» når de enda flere pasienter, bygger tillit og kan behandle pasienter som har problemer med å komme seg til helsesenteret. Etter et slikt besøk er ofte isen brutt, og folk tør å besøke helsestasjonen i Vorehe på et senere tidspunkt.

Augustin (til venstre) tar også imot pasienter og betjener den mobile klinikken. Med på bildet er Fabien som både er farmasøyt og casher.

Jevnaldrende støttespillere

Simonette samarbeider med 12 unge, jevnaldrende støttespillere eller medhjelpere, som bor rundt om Vorehe og som har kontakt med andre unge mennesker som trenger helse råd. De er nærmest de syke som har behov for hjelp og henviser pasientene til helsesenteret, hvor de får fagkyndig behandling.

Onde dager

Fremdeles følger de aller fleste innbyggerne i og rundt Vorehe den tradisjonelle troen, og det finnes bare få kristne i området. Dessverre er den tradisjonelle troen forbundet med mye frykt – frykt for onde makter, frykt for å bli straffet hvis man gjør noe forfedrene ikke liker.

For å få råd og hjelp oppsøker mange et medium som står i forbindelse med åndene. Etter en fødsel går moren med den nyfødte babyen til en slik person og den bestemmer avhengig omstendighetene om babyen er født på en god eller ond dag. Hvis det er en ond dag, så bringer dette ulykke med seg og kvinnen kan ikke beholde barnet.

Hun kan gi det til en annen person, legge det i skogen til å dø, eller kan utsette det for en prøve. Prøven kan bestå i at barnet blir lagt på en sti hvor kyrne går på beite. Hvis det er heldig og overlever, var dommen feil og det kan bli hos moren sin.

Kristne kvinner følger ikke lenger denne tradisjonen og kan trygt beholdet barnet uansett dagen det ble født på.

Venterommet er i det fri, i skyggen.

Prosjektbesøk, workshoper og Øst-Afrika seksjonssamling – en god kombinasjon

Tekst: Margrethe Berg Heggebø, margretheh@nms.no; foto: Margrethe Berg Heggebø og Egil Helland

11.10.2024

Øst-Afrika-seksjonen har hatt en meningsfull samling av alle medarbeiderne fra Etiopia, Madagaskar, Norge og Tyskland i midten av september. Møtestedet var på kultur- og kompetansesenteret Lovasoa på Antsirabe, hvor det tidligere var en norsk skole.

I forbindelse med seksjonssamlingen har mange av oss vært på feltbesøk, hvor rådgiverne har fulgt opp ulike prosjekter. På en av skolene vi støtter, for barn med hørselshemming, fikk vi være med på åpningen av nytt semester. Det var godt å være sammen med barn og lærere, som ba og sang med tegnspråk. En av misjonærene har lært seg gassisk tegnspråk og ble en viktig brobygger for kommunikasjon. Leder for døveskolearbeidet i Den gassisk-lutherske kirke sa at vårt besøk ga dem mye oppmuntring og styrke.

Et nytt semester begynner og alle er med med stor entusiasme.

På et omsorgssenter (en såkalt Toby) fikk vi være med på gudstjeneste med tale, sang og forbønn. Det gjorde sterkt inntrykk å besøke en "hyrde" (nesten som diakon) som jobber og bor der med familien sin. Hun hadde mye engasjement for å dele Guds barmhjertighet. Hun og de andre hyrdene viser at de bryr seg ved å hjelpe, gi mat og bidra med forbønn og samtaler, fordi når ingen andre bryr seg om dem, så trenger de å merke omsorg. På senteret kommer kvinner som opplever vold i hjemmet, unge menn som har begynt å ruse seg under universitetsutdanning og flere som har fått kastet forbannelser over seg, forteller kvinnen. NMS har akkurat startet et samarbeid om å styrke arbeidet med psykisk helsebehandling i tobyene. Snart reiser to personer fra vårt psykiske helseteam av frivillige i Norge for å bidra i en workshop sammen med kirkens helsedepartement og arbeidere i tobyene. Målet er å finne ut om man kan bruke metoder fra familierapi i Norge og tilpasse det til en annen kontekst. Hyrdebevegelsen ønsker å fortsette med forbønn, men også lære nye tilnærminger i behandlingen av psykisk helse.

Helsesenteret i Vorehe fikk også et besøk. Simonette leder dette helsesenteret på et lite tettsted i sør, nord for Toliara. Befolkningen får kvalifisert hjelp og mange gravide kommer til svangerskapskontroll og fødsel. Også skolene i og rundt Vorehe som får NMS støtte ble besøkt. Det betyr mye å bli sett og hørt.

Etter samlingen ble det avholdt både «Use Your Talents» workshop og to workshoper om klimasmart landbruk, en på fransk og en på engelsk. To av oss dro til Det teologiske seminaret SALT i Fianarantsoa for å undervise studentene. På veien hjem ble det også stopp i Etiopia, for noen som bor i Europa, for å være med på en tverrkulturell trening i regi av SIL.

På selve seksjonssamlingen fikk vi bli bedre kjent og sammensveiset som kollegaer, blant annet ved å se hverandres gaver og talenter. Vi har fått ny kunnskap om

Hyrdene i Tobyen Ambohimahazo tar vare på alle som trenger hjelp og omsorg.

Kirkens generalsekretæren Kotobesoa holdt prekenen på gudstjenesten.

materiell er svært begrenset. Lekene skal gi avveksling i skolehverdagen, og kan godt brukes innen undervisningen, for å styrke matematikk og aktivisere språkferdigheter. Men det er viktig i seg selv å bare gjøre noe gøy sammen. Disse bøkene skal gis som gave til alle avgangselever i årene som kommer. Slik kan fremtidige lærerne kjenne til boka og hvordan de kan bruke den.

Arild Bakke overrekker boka til Clarisse og Jao.

beredskap og sikkerhetsrutiner, Guds ord, vår relasjon til Jesus, Bibeloversettelse, miljø, gender, Use Your Talents og mye mye mer. Vi har bedt, kjent på Guds velsignelse, hatt måltidsfellesskap og blitt inspirert.

På toppen av alt fikk vi en felles tur til Mangarano, der det tidligere har vært et leprasenter med opptil 800 pasienter på det meste. Her fikk vi sett barnehjemmet, boligene og kirken på senteret. Leprasenteret skal nå restaureres og settes i stand til å bli et psykososialt helsesenter. Dette er enda en satsing sammen med kirken, der kirken ønsker økt kompetanse innen psykisk helse. Kirkens generalsekretær var med til Mangarano og det ble holdt gudstjeneste sammen med lokalbefolkningen på flere språk. Det var gripende å gå til nattverd med flere nasjoner representert, med søstre og brødre som bøyde kne sammen for å ta imot nattverd.

På siste dagen av seksjonssamlingen kunne rektor på lærerhøyskolen, Clarisse, og hennes kollega, Jao, ta imot en gave fra NMS: Forlaget Vakoka Vakiteny trykker bøker på gassisk og ett av dem er et lite hefte med mange leker som kan brukes i skolen, Mihisa 1. De aller fleste lekene trenger ikke utstyr, noe som er spesielt bra for skolene på landet, hvor tilgangen til

Sprudlende glede på blindeskolen FoFaJa i Antsirabe

Tekst: Katrine Helland; foto: Egil Helland

06.11.2024

I oktober besøkte en liten delegasjon fra Norge blindeskolen i Antsirabe. Lærere og elevene tok imot dem, fikk gaver og hadde en veldig fin stund sammen.

Ulf Nilsen akkompagnerer sangen på det medbrakte elektriske pianoet.

En oktoberdag var jeg så heldig å få være flue på veggen under et besøk på blindeskolen Fofaja i Antsirabe. Skolen er en internatskole, med ca. 75 barn i alderen 6 til 25 år fra store deler av landet. De fleste kommer fra fattige familier, og det er bare en liten andel som klarer å betale den årlige avgiften på ca. 1000 norske kroner for kost, losji og lønn til lærerne.

Skolen er derfor helt avhengig av støtte for å kunne opprettholde et tilbud til disse elevene. Barna reiser kun hjem til familien sin noen få uker i året. Rektor kunne fortelle at noen av de fattigste har gått synlig ned i vekt når de kommer tilbake til skolen etter endt sommerferie. På skolen får de 3 måltider om dagen. Det er det ikke alle som får når de er hjemme.

Det var Ulf Nilsen og Marianne Tollefsen, begge norske og født blinde, som besøkte skolen. De hadde med seg ledsagerne Stephanie Dietrich og Estrid Hessellund.

Turen var godt forberedt, med ekstra koffertene fulle av Lego til både lek og læring. I tillegg til mengder med vanlig Lego, hadde nemlig KABB (Kristent arbeid blant blinde) gitt hele 9 sett med Braille-Lego til skolen.

For uinnvidde: Braille-Lego er Lego med blindeskrift på hver kloss, noen med bokstaver, og andre med tall og matematiske symboler. Et fantastisk pedagogisk hjelpemiddel i flere fag! Og som om ikke det var nok, hadde en privat innsamling sørget for nok midler til å kjøpe inn og overrekke skolen et elektrisk piano.

Dagen startet med høytidelig mottagelse på rektors kontor, etterfulgt av en fellessamling for hele skolen. To av de eldste elevene ledet andaktsstunden, som bestod av bønn, høytlesing fra Bibelen og flere fellessanger. Gjestene ble grundig presentert, og gavene høytidelig overrakt. Gjestene fra Norge la vekt på å formidle alt man kan gjøre som blind, og ba barna om å bruke de andre sansene sine ekstra godt. «Bruk ørene og hendene deres, og lær dere så mye dere kan om verden rundt dere,» var budskapet. Ulf

Barna er ivrige i å bruke Logobrikkene de fikk i gave.

Nilsen, som til vanlig er organist i Oslo, innviet pianoet ettertrykkelig. Barna sang med av full hals, og det var mye klapping og glade ansikter å se! Marianne hadde med seg noen av barna til stavkonkurranse med Braille-Lego, mens noen andre fikk være med Ulf å forsøke seg på det nyinnkjøpte pianoet. Både ledsagerne og jeg ble sterkt berørt av å få være der, og merke den overstrømmende, gjensidige gleden - både fra barna og besøket fra Norge.

Marianne Tollefsen i dialog med rektoren Ernest Solohery.

Her er gjestene sammen med rektoren og NMS medarbeider. F.v.: Stephanie Dietrich, Ulf Nilsen, Estrid Hessellund, NMS MEAL koordinator Rivosoa Nasoloniaina og rektoren ved skolen Ernest Solohery.

Klimasmart jordbruk på Madagaskar

Tekst: Magnhild Landrø; foto: privat

19.11.2024

Det er godt å jobbe sammen med Josoa Monja som har mye erfaring innen landbruk, planteskoler, treplanting og matproduksjon i Ambovombe Androy på Sør-Madagaskar.

Like før Per Ivar Våje satte seg på flyet til Etiopia, rakk vi å få til et intervju med ham om det han holder på med. Hva gjør egentlig en spesialrådgiver for matsikkerhet og miljø i Øst-Afrika?

Per Ivar Våje kommer til NMS sin julemesse i Lilleborg kirke, 22. og 23. november. Julemessa drives av frivillige, og de støtter ulike prosjekter der NMS har sine samarbeidsland. Matsikkerhet og miljø er et av de tiltakene NMS gir sin støtte til.

- Når du ikke er på jobb i Etiopia eller på Madagaskar, så har du en kontorplass i NMS Lilleborg, nederst på Torshov. Hva er din oppgave som spesialrådgiver for NMS, Det Norske Misjonsselskap?

- NMS har tre hovedmål å jobbe for, forteller Per Ivar: Vi skal utrydde fattigdom, bekjempe urettferdighet, og dele troen på Jesus. - Misjon handler ikke bare om å fortelle om Jesus. Like viktig er å bidra til at folk får et bedre liv her og nå. Vi skal vise i ord og handling at Gud bryr seg om alle mennesker. – Skal den kristne troen være troverdig, må vi imøtekomme de utfordringene mennesker har i livet her og nå!

Men hvorfor Madagaskar?

Helt siden 1866 har NMS sendt misjonærer til denne store øya som ligger i sør-østre delen av Afrika. I alle år siden da har NMS jobbet for å bygge og styrke en nasjonal kirke og for at mennesker skal få et bedre liv. I 1965 ble den første jordbruksskolen etablert innenfor den Gassisk Lutherske Kirken, med støtte fra NMS og andre. Men folketallet vokser raskt og fattigdommen har økt de siste årene, derfor er det et økende problem at mange ikke får nok mat. I 2008 bodde det 20 millioner på Madagaskar, mens nå er det rundt 30 millioner.

- Hvorfor denne økningen?

- I et land som ligner lite på vår norske velferdsstat, er det lurt å få mange barn som kan ta seg av deg når du blir gammel. Sjø om det er stor dødelighet blant folk – med 19,3 år i gjennomsnitt – er det barna og de unge som må bære landet videre. Vaksiner og kamp mot malaria har redusert barnedødeligheten, men fortsatt er det mange som dør i 40-50 og 60-årsalder fordi de ikke har råd til den medisinske behandlingen som kreves, og som enkelt ville blitt behandlet i Norge. Erfaring fra mange land tilsier at noe av det mest effektive for å få ned antall barnefødsler er å satse på økt utdanning og særlig for jenter og kvinner. På Madagaskar har dessverre også andelen som går på skole gått ned fra rundt 95% i 2008 til 65% i 2023.

KG samlet inn 2.2 mill

De siste årene har det på Madagaskar vært mye snakk om tørke og flom – samtidig. Dette fører til dårlige avlinger for hele landet. Hvordan kan det være både tørke og flom i samme periode på samme øy?

- Det handler om at Madagaskar er en stor øy (ca. dobbelt så stor som Norge) som da selvsagt har ulikt klima og natur ulike steder. Det kommer fuktige vinder fra øst som hvert år bringer med seg sykkloner med kraftig vind og mye nedbør. Men sykklonene kommer oftere og kraftigere enn før. Andre steder, som i sør og i vest, er det tørt og her slipper de ofte unna sykklonene, og har opplevd kraftigere tørke enn før. Dette er et mønster vi ser over hele kloden som følge av klimaendringene. Vi får mer ekstremvær. For å takle disse endringene må også jordbruket tilpasse seg. «Klimasmart jordbruk» kaller vi det, og NMS satser nå på dette med et eget prosjekt på Sør-Madagaskar. Dette blir også undervist om på jordbruksskolene og hele KG (Kristelig Gymnasium) har i år hatt sin store aksjonsdag der de samlet de inn mer enn 2 millioner kroner til å støtte jordbruksskolene på Madagaskar.

Ungdommene har sett behovene, og har samarbeidet med NMS for å nå sine mål. Men også det voksne misjonsfolket har jobbet hardt for mer klimasmart jordbruk på Madagaskar.

- Rundt 77% av befolkningen lever i ekstrem fattigdom, forteller Våje, samtidig som at 80% lever av jordbruk og fiske. Derfor er det så viktig å gjøre noe med jordbruket både for å sikre matproduksjon, men også fordi bedre inntekt fra jordbruket er det mest effektive i kampen mot fattigdom.

Naivo (William Joseph Ranaivomanantsoa) er nasjonal leder for utviklingsarbeidet (FANILO) i den gassiske lutherske kirken, og er for tiden fungerende leder for MIHASOA, prosjektet som jobber med Klimasmart jordbruk i Sør.

Det er godt samarbeid mellom nasjonale og internasjonale medarbeidere. De fleste på bildet er mest involvert i "Use Your Talents. F.v: Desrie-Victor Gaius Ben-Besoa, UYT leder på Madagaskar; Ajithsen Selvadhas fra India; Sigurd Haus, konsulent i UYT; Per Ivar Våje og Zo Ramiandra Rakotoarison som nettopp avsluttet sin Doktorgradsoppgave på VID om UYT.

Julemessa på Torshov trår til

Hvert år har den årlige julemessa for NMS her i Oslo sine prosjekter de vil gi sin støtte til. Det er ikke alle som tenker at klimasmart jordbruk er så veldig «evangelisk». Men NMS jobber for at folk skal få en bedre hverdag. Per Ivar Våje stikker innom julemessa fredag 22. november kl. 13 for å fortelle mer om hva det betyr i praksis. Gratis adgang.

- Det er ganske smart å jobbe for at det praktiske livet skal bli bedre. Det er sånn vi som misjonsorganisasjon må tenke. Og dette skal vi på Torshov også kunne være med på!

Volontøroppdrag høsten 2024

Tekst: Katrine Helland; foto: Egil Helland

11.12.2024

NMS gjorde det mulig for meg og mannen min å jobbe frivillig på Madagaskar i flere måneder og bli kjent med dette fascinerende landet.

Det er godt å få praksis på Madagaskar. F.v.: Kari (leder av exchange), Rico (koordinator), Ando (tolk), Mirana (koordinator), Katrine (volontør), Say (tolk), Ravo (tolk), Anne (ettåring).

Jeg føler meg veldig heldig som har fått denne muligheten til å være volontør her på Madagaskar. Det daglige oppdraget er knyttet til student-exchange-programmet som drives på Lovasoa i Antsirabe. Jeg er utdannet sykepleier og har derfor fått oppdraget med oppfølging og veiledning av norske sykepleierstudenter. De er her på en 3 måneders utveksling i sitt tredje studieår.

Praksisfokus og læremål kan variere litt etter hvilke universitet de kommer fra i Norge. Eksempler kan være ledelse, hjemmesykepleie og psykiatri.

Fellesnevneren er at en praksis her ikke på noen måte kan sammenliknes med en tilsvarende praksisperiode i Norge. Det er vel så mye en personlig reise i etisk forståelse og kulturell kompetanse som det rent sykepleiefaglige. Mye gjøres på en helt annen måte her, og det er stor mangel på både kunnskap og utstyr.

Studentene har fått være med både på helsestasjon og fødestue, sykehus og en Toby - en omsorgslandsby der man behandler både rus og psykisk sykdom. I

Sykepleierstudentene fikk god hjelp og veiledning da de besøket sykehuset i Morondava. F.v.: Ingrid, Sophie, Ingeborg, Santa (administrasjonsleder på sykehuset), Silje, Katrine og Ravo.

Katrine og Egil på dokumentasjonsoppdrag. I bakgrunnen er enorme baobabtrær.

tobyen bor pasientene sammen med hyrder, som er det pleierne som har ansvar for dem kalles. Her er det ingen vaktbytter slik som i Norge. Det er en jobb som er 24/7. Pasientene deltar også på daglige gudstjenester, der åndeutdrivelse og forbønn er viktige deler av liturgien.

Det er også andre profesjoner som har utveksling hit. Teologer, sosionomer, barnehagepedagoger og lærere. Til exchangeprogrammet er det tilknyttet 3 faste tolker som er med ut til praksissteder, samt 3 koordinatører som jobber på kontoret opp mot studiestedene i Norge - og ikke minst mot institusjoner her i Antsirabe og omegn.

Jeg har reist hit sammen med min mann Egil, som har et oppdrag for NMS knyttet til dokumentasjon i form av foto og video. Han har fått reist rundt om i landet og besøkt mange ulike prosjekter. Noe av det har jeg også fått gleden av å delta på. Vi kom til Antsirabe og Lovasoa 17. september og reiser her fra Lovasoa 25 november. Da avslutter vi vårt oppdrag med et slikt dokumentasjonsoppdrag der jeg også får være med.

Vi takker for alt vi har fått være med på gjennom vårt opphold her på Madagaskar. Og ønsker nye krefter velkommen etter jul. Det å få oppleve et annet land på nært hold har vært utrolig givende, og kan varmt anbefales!

Turen til Masoromena

Tekst og foto: Sophie Zephora Zahl

13.12.2024

Gjengen som var med på turen til Masoromena. Silje Rydland, Ingeborg Klungerbo, Ingrid Maurtvedt, Sophie Zephora Zahl og

På onsdag skrev Katrine Helland om utvekslingsprogrammet og nå forteller Sophie Zephora Zahl om sine opplevelser i ukene sine som utvekslingsstudent på Madagaskar.

Vi er fire sykepleiestudenter fra VID vitenskapelige høgskole som er på utveksling til Madagaskar. Under oppholdet fikk vi en unik mulighet til å være med på et spennende syprosjekt i landsbyen Masoromena. Stedet ligger omtrent tre timers motorsykkeltur fra distriktshovedstaden Betafo. Før avreisen var vi alle sammen spente og nysgjerrige på hva vi skulle oppleve, og så fram til å lære mer om syprosjektet, som er privat organisert. Prosjektet i Masoromena drives av en gassisk kvinne, Voahangy og Anne-Mette fra Norge. Voahangy var med på turen, og til vår fordel snakker hun norsk.

På vei opp til Masoromena på en motorsykkel, og bilde av Ingeborg Klungerbo og hennes pilot.

Prosjektet ble startet i 2010 ved at det ble skaffet en lærer til landsbyen. Siden landsbyen ikke hadde økonomi til å betale for læreres lønn, foregår finansieringen gjennom faste bidragsytere og enkelt bidrag. I dag har skolen snart 200 elever og tre lærere. I 2016 ble det installert vannkraner på to steder i landsbyen. Dette har fått en stor betydning for folkehelsen til innbyggerne i landsbyen, da det har redusert risikoen for sykdom som følge av usikker vannkvalitet.

Et eksempel på hvordan trusene skal se ut.

Selve syprosjektet vi skulle delta i, hadde som mål å lære innbyggerne å sy truser, bokser og gjenbrukbare bind, både til

seg selv og til barna på skolen. En skredder ble leid inn for ti dager for å lære opp deltakerne. Selv om han først og fremst var skredder, var det fint å se at hans kompetanse på andre områder også ble verdsatt og benyttet i landsbyen. Han likte seg veldig godt der oppe, og fortalte Voahangy at han gjerne ville komme tilbake.

Det ble kjøpt inn to symaskiner til prosjektet, og i tillegg lånte de tre maskiner fra private personer i landsbyen. Fem av kvinnene og jentene hadde allerede vært i storbyen Antsirabe for å lære seg å sy. Vi fikk se at de var svært motiverte for kurset. Dette var åpenbart at prosjektet fungerer og at det ga positive resultater for deltakerne. Når de lærer å sy, åpner det blant annet for muligheten til ekstrainntekter i fremtiden.

Noen av jentene som deltar i sy prosjektet som henter symaskinene.

Alle prosjektene i Masoromena har fått støtte fra Norge, men Voahangy var svært tydelig på at landsbyen må ta ansvar og bidra selv også. Selv om vi har midler til å hjelpe, er det viktig at prosjektene blir bærekraftige og kan stå på egne ben, uten at de skal måtte bli avhengig av kontinuerlig finansiering fra Norge.

En kvinne på vei hjem sammen med barna sine.

Jostein og Gerd Marie Ådna som seniorvolontører på Madagaskar

18.12.2024

Tekst og foto: Gerd Marie Ådna

I høst fikk vi muligheten til å reise til Madagaskar som seniorvolontører. Det var et hyggelig gjensyn med mennesker og et unikt land.

Utflukt med studentene fra SALT til nasjonalparken Ranomafana nord for Fianarantsoa. Med på bildet er masterstudentene fra VID, Anna Melkeråen (t.v.) og Beate Erås (bak, t.h.), prest Richard Olsen Svane, Tromsø (i midten bak), Jean de Dieu (bak, 2. t.v.) og kona hans Mamy (t.h. for Jostein), og Holiharifetra (foran 4. t.v.)

Det var elleve år siden vi sist hadde undervisningsoppdrag på det teologiske seminaret SALT i Fianarantsoa. 26. oktober 2024 dro vi som pensjonister fra VID vitenskapelige høyskole og som seniorvolontører for NMS. På forhånd avtalte vi med SALT hvilke fag og hvilke studentgrupper vi skulle undervise. Jostein underviste ei uke «Temaer i Paulus' teologi» for masterstudenter, og halvannen uke om «To testamenter i én bibel. Hvordan forholder Det gamle og Det nye testamente seg til hverandre?» til både bachelor- og masterstudentene. Gerd Marie underviste vel to uker om Moses, Abraham og Jesus innen islamsk tenkning til bachelorstudentene og om kvalitativ forskningsmetode for masterstudentene. I bachelorgruppa endte kurset med en ekskursjon til en av byens moskéer og et litteratursøk- og skrivekurs på biblioteket.

Begge studentgrupper måtte ha oversettelse fra engelsk til gassisk selv om noen studenter er flinke i engelsk. For Jostein fungerte Jean de Dieu Rafalimanana som tolk. Han er til daglig NT-professor på SALT og har tidligere vært Josteins doktorgradsstudent. For Gerd Marie fungerte først to flinke studenter som tolker, og deretter overtok Holiharifetra Rakotondramiadana, som til daglig er leder for Gender and Justice i den gassisk-lutherske kirken, FLM.

Mange studenter satte stor pris på oss som gjesteprofessorer. De stilte mange spørsmål og var svært interesserte i å utvide sine kunnskaper. Men den økonomiske situasjonen for flere studenter gjør at de må ta småjobber som pianolærer o.l. og ikke kunne delta på alle de 72 obligatoriske undervisningstimen som vi tilbød.

Samtidig med oss var to VID-studenter og en norsk prest på SALT, Beate Erås, Anna Melkeråen og Richard Olsen Svane. Svært hyggelig for oss alle!

Mens vi underviste på SALT, bodde vi på Hotel Ambalakely, som eies og drives av Hasina Randriamahazo og hennes mann Mamy, et ektepar som mange av dere kjenner. Vi hadde det svært godt der, fikk utmerket mat og kunne forberede undervisningen i skyggen under palmene og være utrustet for ettermiddagens undervisningsøkter. To kvelder underviste vi staben i Trans Groupe Hasina, reisebyrået som Hasina driver ved siden av hotellet. Noen av hotellets gjester deltok også, og vi fikk engasjerte samtaler om religionsdialog og om å lese Bibelen.

Mens vi bodde i Fianarantsoa, var Gerd Maries søster, tekstilkunstner Birgit Eide, på Lovasoa kultursenter i Antsirabe. Hun hadde samarbeid om tekstilprosjekter og silkevev med ulike aktører i Antsirabe og med fem elever på den norske skolen. Birgit hadde ferie til gode fra kulturskolen i Bergen og var en av de mange norske frivillige som bidro på Lovasoa og Ambalakely.

Jostein og Gerd Marie i hagen på Hotell Ambalakely.

På bildet fra Musikk skaper liv, er VID-student Anna Melkeråen til venstre, min søster Birgit Eide (tekstilkunstner og frivillig på Lovasoa), Eline Rodvelt Hansen og mannen Dina med sønnen Henrik, som driver musikkskolen i Antsirabe.

Den fjerde uka på Madagaskar tok vi tre ei privat ferieuke ved kysten av Morondava og Belo sur Mer. Sol og varmt saltvann gjorde underverker på stive rygger og ledd!

Den femte uka var vi alle tre tilbake på Lovasoa, der Jostein og Gerd Marie foreleste for lærerne og stabene ved de seks regionale teologiske seminarene, bibelskolene og SALT, som var samlet der for sin årlige kompetanseoppbyggingskonferanse. Birgit hadde enda ei formings-økt med barn på FLMs barnehjem og med de norske elevene på Lovasoa. Anna Melkeråen, Birgit og Gerd Marie fikk dessuten et fantastisk møte med Dina og Eline Rodvelt Hansens musikkskole for fattige barn, Musikk skaper liv / Mozika Manova Fiainana. Vi vil også takke flere av de andre norske som bidro til et meningsfullt og rikt opphold, blant andre Margrete Tofte, Sara Lyngstad, Magnar og Turid Helgeland, Audhild og Hans Jacob Heum, og Sigrid og Kristoffer Hansen-Ekenes.

Vi er takknemlige for muligheten til å være seniorvolontører og frivillige for NMS og gjør det gjerne igjen hvis helse og muligheter tillater det!

Barn skal ikke sulte!

Tekst: Andreas Dirdal Kydland, andreas.dirdal.kydland@nms.no; foto: NMS Info, Endre Hilleren

19.12.2024

Visste du dette om Madagaskar?

- Madagaskar har nå 30 millioner innbyggere, og en eksplosiv befolkningsvekst på 2,4%.
- 80% lever av jordbruk
- 77% av befolkningen lever i ekstrem fattigdom
- Over 50% av alle barn under 5 år er så underernærte at de får varige skader
- Mer enn hver tredje familie mangler til enhver tid nok mat
- Madagaskar er blant landene som er hardest rammet av klimaendringer

Til sammen betyr dette at det er et akutt behov for å øke matproduksjonen på Madagaskar!

Antall barn som går på skole på Madagaskar har gått ned fra 95% i 2008 til 65% i senere år. Madagaskar er nå det landet med det 5.laveste utdanningsnivået i verden.

Deling av kunnskap er svaret

Sammen med Den lutherske kirken (FLM) er menighetene som har misjonsavtale på Madagaskar med på å støtte to viktige landbruksskoler på Madagaskar. Kanskje blir det snart tre?

Tombontsoa er den største. Den ligger på høylandet midt på øya og har hele 400 studenter. Studentene er fordelt på tre ulike kurs. Omtrent 100 elever går på en ettårig jordbruksutdanning der de bor på internat. Så tilbyr skolen også treårig videregående skole med studieretning landbruk/naturbruk, og treårig bachelorstudium i landbruk/naturforvaltning.

Fihaonana ligger ved kysten i øst. Der er klimaet tropisk og fuktig og området er utsatt for sykkloner. På *Fihaonana* er det plass til 50 elever som går på en ettårig agronomutdanning. De fleste av disse er ungdommer fra landsbygda.

Landbruksskolen Tombonstoa har hele 400 studenter og skulle gjerne tatt inn enda flere.

I Morondava på vestkysten ligger *Tsarafototra*. Denne landbruksskolen ble lagt ned for 14 år siden, men det er et sterkt ønske at den blir startet opp igjen, blant annet fordi denne skolen ligger i en tredje klimasone med veldig tørre forhold. Klimaendringene på Madagaskar gjør at tørke er blitt et større problem. Derfor vil en landsbruksskole i denne klimasonen kunne bidra til både å forske fram og spre kunnskap om produksjon av mat når man rammes av tørke.

Studentene på jordbruksskolen har også skogplanting på timeplanen. Klima-smart jordbruk blir viktigere og viktigere på Madagaskar.

Det er det ettårige kurset som når de fattigste, de som ellers ikke ville hatt mulighet til en tilsvarende utdanning. Med dette kurset får de også en startpakke som setter dem i stand til å klare seg selv som bønder. Den ettårige agronomutdannelsen på Tombontsoa og Fihaonana er derfor viktige bidrag til matsikkerhet og sysselsetting over hele Madagaskar.

Barn på Madagaskar får livene sine ødelagt av at det ikke finnes nok mat.

Det kan vi gjøre noe med!

Sammen med Den lutherske kirken på Madagaskar kjemper vi for å snu utviklingen og gi håp til familier som strever i dypeste fattigdom.

Foto: Endre Hilleren

Grønn, glitrende jul

Tekst og foto: Kristoffer Hansen-Ekenes, kristofferhe@mms.no

16.12.2024

Vi har bodd på Madagaskar siden august 2022. I år er det andre gang vi som familie feirer jul her ute. Forrige jul var vi nemlig i Norge i forbindelse med bryllupet til Sigrids lillebror. Det var flott med hvit jul, men samtidig gleder vi oss til helgrønn midtsommer-jul i år.

Da Sigrid vokste opp som misjonærbarn på Madagaskar, var hennes foreldre opptatt av at jula skulle være likest mulig uavhengig av om de var i Norge eller på Madagaskar. Litt slik har vi tenkt også; vi forsøker å holde på noen faste tradisjoner som skaper sammenheng og gjenkjennelse.

I adventstida bruker vi lilla farger og hjemmesydd julekalender fra Sigrids barndom som jentene åpner hver dag. Vi baker pepperkaker

og kakemenn lørdag før første søndag i advent og hver søndag i advent pakker vi gradvis ut julekrybba, én og én figur. Både sauer, engler, gjeterne og Josef og Maria har det for vane å gjemme seg på underlige steder i huset. Ja, selv Jesus må leites fram før han plasseres i sentrum av krybba på selve julaften. I år får vi besøk av mine foreldre. Det hadde vi for to år siden også. Det gleder vi oss veldig til! De blir hos oss i nesten tre uker.

Siden vi bor her vi bor, blir jo julefeiringa prega av det. Det er jo midt på sommeren og torget bugner av moden frukt av alle slag: ananas, bananer, mango, papaya og ikke minst letchi. Den modnes like før jul og omtrent samme ståhei rundt seg som norske jordbær hjemme. Det smaker himmelsk. Prisen er også høyst overkommelig midt i sesongen – rundt 7 kroner kiloen – så her kan en virkelig kose seg.

Vi leier kontorer på Lovasoa på Antsirabe. I likhet med de fleste andre organisasjoner, lag og foreninger, arrangerer de også sin egen julefest for alle ansatte med deres familier. Den er selvsagt ikke på julaften. Enkelte steder blir det arrangert julefest helt til godt uti februar. Lovasoa sin fest er vanligvis nokså tett oppunder jul, og vi får være med. Da er det flere timers program med andakt, julesanger og ikke minst: opptredener og innslag fra de ansatte. Dette er altså ingen talentkonkurranse, men et inkluderende og fellesskapsbyggende opplegg. Vi gleder oss allerede til å se hva folk har kommet opp med i år!

Selve julaften planlegger vi å få oss et lite julebad i et basseng ikke langt unna. Det er deilig når temperaturen nærmer seg 30 grader. Selv om ikke alle detaljer er planlagt ennå, er det mye mulig at vi får en norsk julegudstjeneste i kapellet på Lovasoa. Kanskje vi også får til felles middag og juletrengang som i 2022, før alle går hvert til sitt og åpner pakker og har en ellers nokså norsk julekveld hjemme.

Tradisjonen med å lukke seg inne i sine private hjem en slik kveld, synes å være fjern for de fleste av våre gassiske naboer. Folk tilbringer vanligvis julekvelden i kirka. Da er det allsang, juletrengang og andakt helt ut i de små timer. Og ikke minst: utdeling av små poser med sноп til ungene. Og hva kan egentlig måle seg med «O helga natt» som allsang med 2000 mennesker til stede?

Første juledag er en typisk kirkedag her. Som om søndagene ellers er det mer enn én gudstjeneste i de store menighetene. På juledagen er det som om absolutt alle skal i kirka – ganske ulikt kirkeferden i norske byer en juledagsmorgen. I år er vi invitert i dåp. Mange ønsker dåp på høytidsdagene: første juledag, første påskedag og første pinsedag. For to år siden var det 100 barn som ble døpt i den samme gudstjenesten hvor vi var.

Kontrasten til hjemme er stor på så mange vis. Kjøpefesten og (over)forbruket som har blitt så naturlige for de fleste nordmenn, er et marginalt overklassefenomen her. Godt er det. Og samtidig skyldes det en dyp urettferdighet. De langt fleste gassere har lite av penger til å flutte seg med. Stort med julegaver blir det kanskje ikke, ei heller bugnende bord på julaften. Vi forsøker å gi litt ekstra til de vi har i vår krets. Vi har så vi greier oss og litt til – det blir strandferie i romjula. Selv om det ikke er fryktelig dyrt, ligger det langt over nivået for mange av de vi omgås til daglig. Det er et moralsk dilemma midt oppi det hele.

Samtidig – kan det være sånn at noe av vår hjemlige julefeiring nærmest blokkerer for selve saken? Jeg låner ord fra en dame vi er blitt kjent med her ute, som har fire barn og jobber deltid for en nokså sparsommelig lønn. Hun sa: «Jeg takker Jesus for at jeg har fått den store frelsesgaven fra ham. For ellers hadde jeg ikke hatt noe!»

For henne er det selve saken som er det store: at Gud ble menneske og tok bolig iblant oss, født under fattigslige kår og lagt i ei krybbe. Den uendelig rike ble fattig, så vi skulle eie Guds rikdom. Guds Sønn ble født som et lite barn, så vi skulle få bli Guds barn. Finnes det noe større enn det? Måtte det bli stort for oss også, midt i alt som «må» være med for å få skikkelig julestemning.